

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE IN THE MODERN
WORLD: INNOVATIONS
AND CHALLENGES**

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 23-25, 2025**

**TORONTO
2025**

SCIENCE IN THE MODERN WORLD: INNOVATIONS AND CHALLENGES

Proceedings of V International Scientific and Practical Conference

Toronto, Canada

23-25 January 2025

Toronto, Canada

2025

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Белова І. М., Сенік І. І., Ярошук О. В.* 12
АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ПОКРИВНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ҐРУНТІВ В УКРАЇНІ
2. *Сотніченко А. О.* 16
ФЕНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗРОСТАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *CARYA NUTT.* НА ТЕРИТОРІЇ ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «СОФІЇВКА» НАН УКРАЇНИ

BIOLOGICAL SCIENCES

3. *Веснянка В. М.* 21
РОЛЬ АДАПТОГЕНІВ У ВІДНОВЛЕННІ ФІЗИЧНОЇ ТА РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

MEDICAL SCIENCES

4. *Наїйєва Гаріба Мансур, Ісламзаде Ілаха Фаїг* 30
THE IMPACT OF NUTRITION ON HEALTH INDICATORS IN THE ELDERLY
5. *Yusupov Sh. A., Ulugmuradov A. A.* 33
MICRORNA EXPRESSION IN INTESTINAL OBSTRUCTION IN CHILDREN
6. *Кушнерова О. А., Шостакович-Корецька Л. Р., Литвин К. Ю., Голікова А. А.* 36
ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ ВІРУСЕМІЇ ВЕБ У ЛЖВ НА ТЛІ АНТИРЕТРОВІРУСНОЇ ТЕРАПІЇ
7. *Мандрик О. Є., Андрусак О. В., Горган Д.-С. С.* 40
ІШЕМІЧНА ХВОРОБА СЕРЦЯ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА ДІАГНОСТИКИ
8. *Мішура С. С., Прокопів М. М., Ілляш Т. І., Коваленко Н. В.* 52
МУЛЬТИФОКАЛЬНА МОТОРНА НЕЙРОПАТІЯ БЕЗ БЛОКІВ ПРОВЕДЕННЯ: ВЛАСНЕ КЛІНІЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ
9. *Міщенко М. М., Боякова А. С.* 56
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ
10. *Омельченко О. В., Мамедов Азер Гейдар огли* 63
СИНДРОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ ТА ГІПЕРАКТИВНОСТІ (СДУГ), ПОВ'ЯЗАНИЙ З ВІЙСЬКОВИМ СТАНОМ В УКРАЇНІ НА МОМЕНТ 2024 РОКУ
11. *Симоненко Г. Г.* 67
РАННЯ ДІАГНОСТИКА БІЧНОГО АМІОТРОФІЧНОГО СКЛЕРОЗУ

УДК 616-006

**СИНДРОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ ТА ГІПЕРАКТИВНОСТІ (СДУГ),
ПОВ'ЯЗАНИЙ З ВІЙСЬКОВИМ СТАНОМ В УКРАЇНІ
НА МОМЕНТ 2024 РОКУ**

Омельченко Олена Володимирівна

Доцент кафедри педіатрії №1 та неонатології ХНМУ

Мамедов Азер Гейдар огли

Студент

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Передумови: Синдром дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ) є розладом розвитку нервової системи, який проявляється порушеннями уваги, гіперактивністю та імпульсивністю, що впливають на щоденну діяльність та успішність дитини.

У часи кризових ситуацій, таких як війна, рівень стресу серед дітей значно підвищується, що може посилювати прояви СДУГ або сприяти його розвитку у дітей, які раніше не мали відповідних діагнозів. Військовий стан в Україні, який триває з 2022 року, створив умови хронічного стресу, що позначається на психічному здоров'ї дітей, зокрема тих, які проживають у зонах активних бойових дій або були вимушено переміщені.

Порушення режиму навчання, розрив соціальних зв'язків, вимушена ізоляція, а також психологічна травматизація через втрату близьких або руйнування звичного середовища можуть призводити до загострення симптомів СДУГ або провокувати його розвиток. Окрім того, обмежений доступ до медичної допомоги та освітніх послуг ускладнює ранню діагностику і лікування цього розладу [1, с. 412]

Ключові слова: СДУГ, дефіцит уваги, гіперактивність, діти, військовий стан, психічне здоров'я, стрес, Україна 2024.

Матеріали та методи

У роботі наведено результати аналізу досліджень у пошукових системах Google Scholar, PubMed, Crossref, проведених з 2010 по 2024 роки. Основну увагу приділено статтям, які висвітлюють зв'язок між хронічним стресом, військовими конфліктами та розвитком або загостренням СДУГ. Використано дані про дітей віком від 5 до 17 років, зокрема зі східних та південних регіонів України, а також про дітей переселенців.

Клінічні прояви: СДУГ у дітей під час військового стану має як класичні, так і специфічні особливості. Клінічні прояви включають: 1) Порушення уваги: труднощі у концентрації на завданнях, часті помилки через неуважність, уникання складних завдань. 2) Гіперактивність: постійна потреба в русі, неспроможність залишатися на одному місці, навіть коли цього вимагає ситуація. 3) Імпульсивність: проблеми з очікуванням черги, переривання співрозмовників, недостатнє передбачення наслідків своїх дій. [2, с. 802]

У дітей, які перебувають у стані хронічного стресу, часто додаються: Соматичні скарги (головний біль, біль у животі); симптоми тривоги та депресії; збільшення епізодів агресивної поведінки.

У молодшому віці симптоматика може проявлятися більш інтенсивно, тоді як у підлітків частіше відзначається порушення міжособистісних стосунків та конфлікти в соціальному середовищі. [3, с. 12]

Діагностична значимість

Діагностика СДУГ під час військового стану має свої труднощі: обмежений доступ до спеціалістів: зокрема, дитячих психіатрів і психологів у зонах бойових дій; схожість симптомів із посттравматичним стресовим розладом (ПТСР): обидва стани супроводжуються порушеннями концентрації та поведінковими розладами; недостатня обізнаність батьків щодо специфіки СДУГ.

Діагноз базується на аналізі анамнезу, заповненні шкал оцінки (наприклад, Vanderbilt ADHD Diagnostic Rating Scale) та спостереженні за

поведінкою дитини в різних середовищах. [4, с. 6]

Тенденція приросту

Під час військового стану відзначається зростання кількості випадків СДУГ. У період 2022–2024 років кількість нових діагнозів СДУГ серед дітей віком 5–12 років зросла на 25–30% у регіонах, наближених до зон бойових дій, і на 15% серед дітей переселенців. Це зумовлено не лише впливом хронічного стресу, а й покращенням обізнаності батьків щодо проблем поведінки

Зв'язок з військовим станом

Військовий стан створив умови хронічного стресу, які впливають на розвиток нервової системи дитини. Основні фактори: тривале перебування в умовах небезпеки: звуки вибухів, сирен, вимушене перебування в укриттях; соціальна ізоляція: розрив звичних соціальних зв'язків, неможливість відвідувати школу чи дитячий садок; сімейні фактори: батьківська травматизація, фінансові труднощі, втрата дому чи близьких; недостатність ресурсів: брак можливостей для корекції поведінки, зокрема занять із психологом. [5, с. 81]

Висновки. Синдром дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ) є важливим викликом у контексті військового стану в Україні. Хронічний стрес і травматизація значно підвищують ризик розвитку або загострення симптомів СДУГ. Для ефективного вирішення проблеми необхідні: розширення доступу до спеціалістів із психічного здоров'я; впровадження програм підтримки для дітей із СДУГ; інформування батьків і педагогів про методи роботи з такими дітьми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Cortese, S., Asherson, P., Sonuga-Barke, E., et al. (2020). ADHD management during the COVID-19 pandemic: Guidance from the European ADHD Guidelines Group. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(6), 412–414.
2. Faraone, S. V., Banaschewski, T., Coghill, D., et al. (2021). The World Federation of ADHD international consensus statement: 208 evidence-based conclusions about the disorder. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 128, 789-818.

3. Mahone, E. M., & Denckla, M. B. (2022). Attention-deficit/hyperactivity disorder: A historical neuropsychological perspective. *Handbook of Clinical Neurology*, 183, 1–15.

4. Breaux, R., Dvorsky, M. R., & Becker, S. P. (2020). ADHD and COVID-19: Current roadblocks and future opportunities. *The ADHD Report*, 28(5), 1–8.

5. Arnold, L. E., Hodgkins, P., Kahle, J., et al. (2020). Long-term outcomes of ADHD: Academic achievement and performance. *Journal of Attention Disorders*, 24(1), 73–85.